

CES

CENTRUM EKONOMICKÝCH STUDIÍ VŠEM

2

ISSN 1801-1578 (elektronická verze)
ISSN 1801-6871 (tištěná verze)

vydání 2 / ročník 2007 / 7. 2. 2007

Bulletin CES VŠEM

V TOMTO VYDÁNÍ

Růst, stabilita a konkurenceschopnost III

Text informuje o nové publikaci Centra ekonomických studií Růst, stabilita a konkurenceschopnost III.

Kvalitativní konkurenceschopnost

Alternativní ukazatele ekonomické výkonnosti

Problémy přechodu na společnou měnu

Strukturální aspekty cenové konvergence

Důsledky přílivu přímých zahraničních investic

Input-output model v sektorové analýze

Vztah institucionální kvality a výkonnosti

Faktory a důsledky korupce

Kvalita správy a řízení společností

Podmínky rozvoje podnikatelského prostředí

Regulace zaměstnávání a její dopady

Strukturální charakteristiky konkurenceschopnosti

Institucionální kontext inovační ekonomiky

Podnikový sektor v národním inovačním systému

Institucionální faktory podnikových inovací

Inovační výkonnost a modely učení

Rozvoj lidských zdrojů v inovačních podnicích

Efekty podnikové informatiky

A. Kadeřábková, L. Gregorová

V. Spěváček

R. Vintrová

V. Žďárek

E. Zamrazilová

M. Rojíček

M. Žák

M. Žák, L. Gregorová

P. Kavalíř

V. Šmejkal

V. Šmejkal

A. Kadeřábková, M. Rojíček, J. Kahoun

K. Müller

K. Müller, M. Srholec

K. Müller

A. Kadeřábková

Z. Matoušková

J. Basl, J. Pour

Růst, stabilita a konkurenceschopnost III

Prezentované číslo bulletinu je věnováno připravované knižní publikaci CES VŠEM, která navazuje na výsledky předchozích výzkumných projektů zveřejněné v letech 2003 a 2004 (Růst, stabilita a konkurenceschopnost I a II). Aktuální publikace zahrnuje výstupy zaměřené na vybrané aspekty průřezového tématu výzkumu CES VŠEM, tj. konkurenceschopnosti s důrazem na její kvalitativní charakteristiky. Pozornost je věnována zejména teoreticko-metodologickým problémům, resp. specifickým analytickým aplikacím.

1. Anna Kadeřábková, Lenka Gregorová: Kvalitativní konkurenceschopnost - Příspěvek vychází z významu strukturálních charakteristik pro dlouhodobě udržitelnou konkurenceschopnost a na jejich základě hodnotí pozici České republiky v rámci Evropské unie. Hodnocení v první části vychází ze souboru strukturálních ukazatelů (podle tzv. Lisabonských cílů), doplněných o priority národního reformního programu. Základní sledované oblasti zahrnují témata růst a makroekonomická stabilita (ekonomické prostředí), zaměstnanost, inovace a výzkum, ekonomické reformy, sociální soudržnost a environmentální udržitelnost. Pozornost se soustřeďuje podrobněji na ty ukazatele, jejichž hodnoty se v ČR nejvýrazněji liší od agregátu EU-25. Dále jsou s využitím výsledků simulací modelu světové ekonomiky hodnoceny dopady plnění Lisabonských cílů na výkonnostní charakteristiky ČR a dalších členských zemí, a to na makroekonomické a sektorové úrovni. Třetí část prezentuje pozici České republiky v komplexním hodnotícím rámci pro znalostní ekonomiku v pojetí Světové banky, které zahrnuje klíčové ukazatele ekonomické výkonnosti a kvality správy (jako umožňujících faktorů) a vlastních znalostních pilířů, a to inovační výkonnosti, kvality lidských zdrojů a informačních a komunikačních technologií. Pozice ČR je v tomto případě hodnocena vůči skupině zemí s vysokou úrovní lidského rozvoje a dále v detailnějším záběru na úrovni dílčích ukazatelů vůči Finsku.

2. Vojtěch Spěváček: Alternativní ukazatele ekonomické výkonnosti - Příspěvek hodnotí ekonomickou výkonnost české ekonomiky ve světle alternativních ukazatelů, které jsou obsaženy v systému národních účtů, ale v analytické činnosti jsou málo využívány. Nejčastěji používaný ukazatel hrubého domácího produktu nemůže vyjádřit některé procesy, které v malé, značně otevřené ekonomice hrají významnou úlohu. Jde zejména o procesy rozdělování (prvotního a druhotného) a směny mezi národní ekonomikou a světem, které mohou významně ovlivnit výši disponibilního národního důchodu, na němž je závislá konečná spotřeba (životní úroveň) a tvorba úspor. Příspěvek se snaží osvětlit podstatu ukazatelů hrubého domácího produktu, národního důchodu, čistého domácího produktu, ukazatelů reálného důchodu, soukromé spotřeby a disponibilního důchodu, analyzovat jejich vývoj v ČR a ukázat jejich souvislosti. Vývoj

těchto ukazatelů v ČR v letech 1996–2005 ukazuje značné rozdíly. Zatímco národní důchod se vyvíjel méně příznivěji než HDP, všechny ukazatele reálného důchodu (reálný hrubý domácí důchod, reálný hrubý národní důchod a reálný hrubý disponibilní důchod) rostly v průměru rychleji než HDP. To umožňovalo předstih domácího užití HDP před jeho tvorbou.

3. Růžena Vintrová: Problémy přechodu na společnou měnu - Příspěvek analyzuje vztahy mezi reálnou a nominální konvergencí v nových členských zemích a na tomto základě jsou hodnoceny možné přínosy a rizika spojená s přijetím eura. Sledují se jak společné problémy, tak i individuální odlišnosti a specifika, ovlivňující celkovou bilanci přínosů a nákladů. Společné úkoly vyplývají z pozice dohánějících ekonomik, jejichž prioritou je robustní ekonomický růst. Regresní analýza závislosti cenové úrovně a úrovně pracovních nákladů na ekonomické úrovni ukazuje odlišné relace v jednotlivých zemích. Odhaluje výraznou odchylku cenové a mzdové úrovně v ČR směrem dolů. Nízká míra inflace v ČR k přibližování cenové hladiny nepomáhá. Existující rozpor mezi vnitřní kupní silou CZK a jejím měnovým kurzem, neodpovídající stupni ekonomické vyspělosti země, vyžaduje proto nepřerušovat apreciační tendenci nominálního kurzu CZK. Výhody přijetí eura, spočívající především v odstranění nežádoucích prudkých kurzových výkyvů a rizik měnových krizí a ve snížení transakčních nákladů, je nutno poměřit s nevýhodami, především se ztrátou vlastní měnové politiky a adaptačního kurzového mechanismu.

4. Václav Žďárek: Strukturální aspekty cenové konvergence - Příspěvek analyzuje postup cenové konvergence v České republice. V úvodní části je popsána metodologie a problémy související s mezinárodními srovnávanými cen (definicemi základních pojmů a objasnění souvislostí). Následuje analýza empirického vztahu mezi cenovou a ekonomickou úrovní, kde dlouhodobě existuje v České republice výrazná záporná odchylka cenové úrovně oproti úrovni ekonomické. V poslední části je popsána struktura cen ve vybraných méně vyspělých zemích EU (Portugalsko, Řecko a Španělsko) a Irska a následně i v rámci zemí EU-5, a to ve vztahu k Německu. Ukazuje se, že cenové úrovně v případě neobchodovatelných komodit, jsou výrazně nižší i v řadě vyspělých zemí. Konvergence cenových úrovní v ČR mezi léty 1993–2002 je ilustrována v relaci k Německu. Vzhledem k relativně nízké cenové úrovni v české ekonomice se dá s růstem ekonomické vyspělosti očekávat její postupný růst, a to jak inflačním kanálem, tak především kanálem kurzovým. Pokud by došlo k omezení kurzového kanálu, mohl by být důsledkem vyšší tlak na růst cenových úrovní a potenciální problémy s plněním maastrichtského konvergenčního kritéria. Tento fakt jsme ilustrovali na příkladu ČR a předpokládaných dat vstupu.

5. Eva Zamrazilová: Důsledky přílivu přímých zahraničních investic - Příspěvek se zabývá souvislostmi mezi přílivem přímých zahraničních investic a trhem práce v české ekonomice. Pozornost je věnována problematice rozsahu a vývoje duality v české ekonomice, především v jejím klíčovém segmentu, zpracovatelském průmyslu, kde závěry vyznívají ve smyslu pozvolného a odvětvově diferencovaného přenosu pozitivních efektů PZI do domácí ekonomiky. Jsou nastíněny předpoklady absorpce pozitivních efektů PZI – důležitý kanál usnadňující nebo naopak brzdící technologický transfer představuje kvalifikovaná a flexibilní pracovní síla i celkově pružný trh práce. Dále jsou analyzovány různorodé dopady přílivu PZI na český trh práce, pozornost je věnována regionálním i odvětvovým aspektům. Za jeden z důvodů, proč je rozsah duality v českém zpracovatelském průmyslu stále značný a zmiřování rozdílů mezi výkonností firem pod zahraniční a domácí kontrolou dosti pomalé, lze označit právě nízkou flexibilitu českého trhu práce. Příspěvek dále diskutuje příčiny současného stavu, především institucionální nastavení rámce trhu práce, nastíněny jsou rovněž implikace pro hospodářskou politiku.

6. Marek Rojíček: Input-output model v sektorové analýze - Příspěvek se zabývá využitím systému input-output (I/O) tabulek jako nástroje makroekonomické analýzy. První část příspěvku se zabývá měřením meziodvětvových vazeb v ekonomice pomocí indikátorů odvozených z input-output tabulek. V teoretické části jsou nastíněny možné přístupy k tomuto měření pomocí zpětných a čelních vazeb a metody hypotetické extrakce. Pomocí vážení podílem jednotlivých odvětví na celkové přidané hodnotě v ekonomice je pak možné analyzovat jejich význam pro celkový ekonomický růst a identifikovat klíčová odvětví v ekonomice. Druhá část příspěvku přechází ze statického do dynamického rámce a popisuje metodu strukturální dekompozice ekonomického růstu na jednotlivé faktory na poptávkové straně (konečná spotřeba, investice, vývoz) a na strukturální efekt (změny meziodvětvových vazeb). Ve třetí části jsou pak teoretické přístupy aplikovány na reálná čísla za českou ekonomiku, kde byly využity I/O tabulky za roky 1995, 2000 a 2004. Pro analýzu byla zvolena agregace na 22 sektorů. Na těchto datech byla posléze ověřována hypotéza, zda se výrazně změnila klíčová odvětví (sektory) v české ekonomice mezi roky 1995 – 2004, a také jak a zda se lišily zdroje růstu na poptávkové straně v jednotlivých sektorech v období 2000 – 2004 vůči období 1995 – 2000.

7. Milan Žák: Vztah institucionální kvality a výkonnosti - Příspěvek hledá odpověď na otázku, zda instituce a institucionální uspořádání mají vliv na ekonomickou výkonnost a konkurenceschopnost. První část sleduje vznik a formování nové institucionální ekonomie, jejíž vznik a zejména vývoj v posledních dvaceti letech nastolil mimo jiné i tyto otázky. V následné kapitole je popsána situace, jak se rozvíjela nová institucionální ekonomie v podmínkách české ekonomické transformace, jako reakce na určité zanedbání institu-

cionálních faktorů přechodu mezi společenskými řády. Ve třetí části je stručně shrnuta diskuze nad definováním institucí s příkloněním se k názoru zakladatele tohoto směru ekonomické teorie, nositele Nobelovy ceny za ekonomii, Douglassa Northa, který definuje instituce jako *pravidla hry ve společnosti a lidmi navržená omezení, jež ovlivňují lidské vztahy*. Čtvrtá část je věnována institucionálním pohledům na vývoj společnosti, na klasifikaci institucí a jejich hierarchické uspořádání s tím, že se snaží určit která institucionální faktory ovlivňují ekonomickou výkonnost v obecné rovině. Závěrečná část se zabývá již konkrétními faktory ovlivňujícími ekonomický růst a zmiňuje problémy měření kvality institucionálního prostředí.

8. Milan Žák, Lenka Gregorová: Faktory a důsledky korupce - Příspěvek se zabývá problematikou korupce v zemích EU se zvláštním zřetelem na korupci v České republice. V první části jsou vymezeny základní pojmy a definice, diskutují se faktory korupce a jejich teoretická východiska. Dále jsou komentovány oblasti, kde korupce negativně působí, a je provedena typologie korupce postkomunistických zemích. Druhá část se zabývá měřením korupce a opírá se zejména o přístupy a měření mezinárodní, nevládní organizace Transparency International (TI). Východiskem je měření Indexu vnímání korupce a jeho srovnání v souboru zemí EU-25. Toto hodnocení korupce je doplněno o celou řadu dalších přístupů a to jak doplnkově samotnou TI, tak o šetření a měření celé řady dalších, obecně uznávaných mezinárodních společností a agentur. V rámci EU-25 je provedeno srovnání s různými typy kapitalismu zemí EU-15. Konečným výsledkem je nelichotivé konstatování: česká korupce je již za hranicí, o které se mluví jako o korupci vymykající se kontrole. Text uzavírá úvaha o škodlivosti korupce a obsahuje doporučení k boji proti tomuto fenoménu, který není jen záležitostí decizní sféry, ale v podstatě celé občanské společnosti.

9. Petr Kavaliř - Kvalita správa a řízení společnosti - Příspěvek hodnotí vnímání corporate governance v českém prostředí a na nejvýznamnější impulsy přicházející ze zahraničí, zejména z EU. Snažíme se o postihnout vývoje správy a řízení společností v České republice v uplynulém roce a sledujeme jak se její úloha a význam stále více prosazuje do popředí zájmu obchodních společností, regulátorů trhu i politické garnitury. Základní mechanismy a pravidla corporate governance jsou v ČR nastavená na srovnatelné úrovni s EU, ale ochota k jejich dodržování koresponduje s vývojem transiční ekonomiky a kulturními specifiky. Také reakce, přijímání a implementace doporučení i direktiv ze strany EU, směřujících ke kultivaci corporate governance, je značně pasivní a pomalá a může, ve svém důsledku, vést ke snižování konkurenceschopnosti. Indikátory popisující celkové podnikatelské prostředí v ČR ukazují, že je významně ovlivněno negativními jevy jako je korupce a klientelismus. Faktory mající vliv na výkon corporate governance a s ní spojených oblastí po konfrontaci se situací v EU i mimoevropských teritoriích naznačují limitující oblasti správné praxe corporate governance v ČR.

Přesto lze vysledovat pozitivní trendy podporující rozvoj a transparentnost správy a řízení společností. Povědomí odborné veřejnosti o corporate governance i její administraci roste, což naznačuje zvyšující se zájem o vzdělávání v této oblasti.

10. Václav Šmejkal, Anna Kadeřábková: Podmínky rozvoje podnikatelského prostředí - Příspěvek hodnotí regulaci podmínek podnikání v České republice s využitím výsledků šetření Světové banky (WB) za rok 2006 realizovaného v rámci projektu *Doing Business*. Projekt hodnotí podmínky podnikání či kvalitu regulace podnikatelských aktivit ve 175 zemích včetně 22 členských zemí EU (bez Lucemburska, Kypru a Malty). Podmínky podnikání jsou nahlíženy deseti ukazateli: vznik a zánik podniku, udělování povolení, vynutitelnost plnění smluv, ochrana investorů, registrace vlastnictví, získávání úvěru, přijímání a propouštění pracovníků, zahraniční obchodování, platba daní. První část představuje stručný přehled klíčových teoreticko-metodologických východisek pojetí regulace (a její kritiky) a empirických výsledků vztahu institucionální kvality a ekonomické výkonnosti. Následuje souhrnné hodnocení pozice zemí EU podle výsledků projektu *Doing Business* a prezentace vztahů mezi kvalitou regulace a dalšími ekonomickými a institucionálními ukazateli: úrovní daňové zátěže, indexem ekonomické svobody a úrovní korupce. Poslední část zahrnuje charakteristiky dílčích složek jednotlivých ukazatelů podmínek podnikání s objasněním specifík právní úpravy ČR v daných oblastech a s prezentací případných již realizovaných, předpokládaných či doporučovaných změn zaměřených na zlepšení kritických míst.

11. Václav Šmejkal: Regulace zaměstnávání a její dopady - Příspěvek se podrobněji věnuje dílčímu aspektu hodnocení podmínek podnikání, zejména v návaznosti na novou zákonnou úpravu v České republice. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, je sice na domácí scéně kontroverzní právní normou, ale podle metodiky *Doing Business* zajistí České republice zlepšení v mezinárodním srovnání. Je tomu tak proto, že z formálně právní komparace podmínek přijímání a propouštění zaměstnanců vychází nový zákoník práce jako liberálnější díky odstranění tzv. nabídkové povinnosti zaměstnavatele. Hlubší analýza, zkoumající náklady zaměstnavatele na pracovní sílu, volnost jeho rozhodování při dispozicích s pracovní dobou, však ukazuje, že nový zákoník práce spíše sníží ochotu zaměstnavatelů zaměstnávat a nepodpoří tudíž růst zaměstnanosti v ČR. Z hlediska zaměstnanosti, resp. úspěšnosti v navrácení nezaměstnaných do práce, přitom ČR náleží k zemím s neefektivním kontinentálním modelem pracovní-sociální regulace. Tento model nezajišťuje dostatečnou zaměstnanost, která by ho učinila dlouhodobě udržitelným. Nový zákoník práce tento problém v ČR dále prohlubuje, jakkoli pracovní právo je pouze jedním z faktorů ovlivňujících míru zaměstnanosti v zemi.

12. Anna Kadeřábková, Marek Rojíček, Jaroslav Kahoun: Strukturální charakteristiky konkurenceschopnosti - Příspěvek se věnuje strukturálním cha-

rakteristikám konkurenceschopnosti, a to na úrovni odvětví, obchodních toků, přímých zahraničních investic a regionů. Konkurenceschopnost odvětví je hodnocena podle hledisek ekonomické výkonnosti a inovačnosti. Rozdíly ekonomické výkonnosti jsou sledovány podle ukazatelů úrovně produktivity práce a jejího vývoje v čase. Podrobněji je hodnocena konkurenceschopnost odvětví podle hledisek kvalitativní intenzity, a to technologické náročnosti u odvětví zpracovatelského průmyslu a znalostní náročnosti u odvětví služeb. K hodnocení odvětvových inovačních aktivit jsou použity vybrané výsledky posledního kola inovačního šetření v podnicích. Sledovány jsou zejména rozdíly mezi sektory a odvětvími podle typu inovací, intenzity výzkumu a vývoje, struktury inovačních nákladů, převažujících cílů a výsledků inovačních aktivit (včetně používaných forem jejich ochrany) a nevýznamněji vnímaných omezení ve skupině inovujících a neinovujících subjektů. V případě přímých zahraničních investic je pozornost věnována zejména jejich úloze v domácím výzkumu a vývoji (v podílu na výdajích a na zaměstnanosti) a v inovačních výstupu (ve srovnání s domácími firmami). Na regionální úrovni je sledována ekonomická výkonnost jako předpoklad i výsledek konkurenceschopnosti a podrobněji zejména inovační výkonnost hodnocená podle souboru ukazatelů aktivit ve výzkumu a vývoji, technologicky náročné přidané hodnoty a úrovně přímých zahraničních investic.

13. Karel Müller: Institucionální kontext inovační ekonomiky - Cílem příspěvku je obohatit diskusi o povaze institucionálních změn, které doprovázejí rostoucí vliv inovační výkonnosti na současnou ekonomiku i její sociální prostředí. Uvedený cíl je sledován pomocí reflexe okolností, které ovlivnily formování inovační politiky v rámci EU. Klíčovou úlohu sehrály ekonomické koncepce vztahů mezi vědou, technikou a ekonomikou: koncepce tlaku vědy, koncepce tahu trhu, koncepce národního inovačního systému a koncepce ekonomiky založené na vědění. Vývoj těchto koncepcí reflektuje zkušenosti regulativních politik v oblasti podpory zdrojů inovací a jejich výkonnosti. Teoretické poznatky neoschumpeterovských výzkumů i pragmatické zkušenosti národních inovačních politik členských zemí EU jsou využity při analýze institucionálních změn národních inovačních systémů. V závěrečné diskusi je navržen model institucionálního rámce pro podporu inovací, který využívá poznatků ostatních sociálních věd o povaze moderních institucí a možných způsobech institucionální změny. Uplatněné poznatky jsou využity při charakteristice možností a omezení při tvorbě inovační politiky v ČR a budování výkonného národního inovačního systému.

14. Karel Müller, Martin Srholec: Podnikový sektor v národním inovačním systému - Příspěvek je zaměřen na objasnění teoretických a metodologických otázek výzkumu inovujících firem a prostředí, ve kterém podnikají. Možnosti využití rozsáhlých mezinárodních databází o výsledcích šetření inovujících firem výrazně prohlubují mikroekonomickou analýzu podnikové sféry a její orientace na inovace jako zdroj

konkurenční výhody. Příspěvek objasňuje vývoj koncepčních představ o inovacích, jejich aktérech a prostředích, ve kterých je růst tohoto ekonomického zdroje povzbuzován. Zdůrazňuje význam Schumpeterova přístupu k této problematice a charakterizuje poznatky neo-schumpeterovských a dalších teoretických přístupů k pojetí inovující firmy. Metodologické otázky jsou diskutovány s ohledem na konstrukci současných ukazatelů inovací (OSLO manuál) a možnosti jejich využití nejen pro charakteristiku typů inovujících firem, ale i pro analýzu podnikatelských prostředí podle míry jejich podpory inovačních aktivit firem. V závěrečné části jsou předvedeny možné způsoby využití diskutovaných teoretických i metodologických otázek při interpretaci pozice podnikového sektoru v inovačním systému ČR.

15. Karel Müller: Institucionální faktory podnikových inovací - Příspěvek je soustředěn na možnosti institucionální analýzy podnikatelského sektoru a jeho inovační výkonnosti. Dostupné databáze o inovacích a jejich ekonomických a sociálních důsledcích umožňují ověřovat Schumpeterovu tezi o tvořivé destrukci a jejich aktérech v kontextu současných institucí. Tlak na institucionální změny lze sledovat ve všech segmentech NIS. Produktivní přístup k analýze nabízí metodika EXIS. Navrhuje zpřesnit pohled na segment inovujících firem pomocí čtyř typů jejich reakcí na podněty a zdroje podnikatelského prostředí a rozšířit ukazatele European Innovation Scoreboard (EIS) o další tematické okruhy – kvalitu poptávky po inovacích a formy správy inovací. Formulované koncepční i analytické poznatky jsou využity při analýze národního inovačního systému ČR. Je charakterizována distribuce inovujících firem podle navržených typů a stav domácího NIS pomocí nově navrhovaných tematických okruhů EXIS. Získané poznatky přináší dva podstatné poznatky pro další zkoumání: (i) zpřesňují pohled na faktory růstu inovační výkonnosti podniků a (ii) nízkou úroveň správy, která ve svých důsledcích omezuje transformaci projevujících se zdrojů růst ve prospěch strukturálních změn NIS.

16. Anna Kadeřábková: Inovační výkonnost a modely učení – Příspěvek prezentuje hodnocení inovační výkonnosti s využitím teoreticko-metodologického rámce tzv. učící se ekonomiky, a to na příkladu zemí Evropské unie. Jsou představeny implikace tohoto hodnocení pro kvalitativně založenou konkurenceschopnost (tj. konkurenční výhodu založenou na kvalitativně náročných vstupech a výstupech). Specifická pozornost je věnována srovnání pozice zemí EU s odlišnými zdroji konkurenceschopnosti (nákladové vs. znalostně založená výhoda) a technologických znalostí (vlastní inovační kapacita vs. transfer technologií). Aplikace teoreticko-metodologického rámce učící se ekonomiky na nové členské země EU zatím v odborné literatuře nebyla provedena. Příspěvek je rozdělen na vstupní charakteristiku teoreticko-metodologických východisek a objasnění základních pojmů a použitých metod. Dále je charakterizován soubor použitých dat a prezentovány nejvýznamnější výsledky analýzy organizačních modelů pro skupiny

nových a starých členských zemí EU. Strukturální hledisko zahrnuje členění podle odvětví, kategorie zaměstnání a podle zemí. Vyjádřeny jsou následně dopady národních odlišností na organizační modely ve srovnání se strukturálními odlišnostmi. Porovnána je typologie organizačních modelů s typologií inovačních aktivit a úrovní konkurenceschopnosti. Metodologie vychází zejména z prací B.-A. Lundvalla s využitím dat šetření o pracovních podmínkách pro nové členské země Evropské unie.

17. Zdenka Matoušková: Rozvoj lidských zdrojů v inovačních podnicích - Příspěvek podává přehled základních teoretických poznatků o efektech podnikového vzdělávání. Samotná návratnost investic do vzdělávání je obtížně kalkulovatelná, nicméně pozitivní vliv vzdělávání na produktivitu práce je doložitelný. Efekty z podnikového vzdělávání se dělí mezi zaměstnavatele a zaměstnance. Vzhledem k tomu, že zaměstnavatelé získávají větší díl, obavy z výrazného podinvestování této oblasti jsou do určité míry nadhodnocené. Efekty ze vzdělávání vykazují spojitost s typem vzdělávání i s profesí účastníků vzdělávání. Z hlediska podílu inovačních podniků poskytujících svým zaměstnancům vzdělávací kurzy vykazuje ČR hodnoty nad průměrem EU, veřejná podpora však byla pod tímto průměrem. Nižší je i podíl podniků přijímajících nové absolventy VŠ, nicméně spokojenost s jejich kvalitou je srovnatelná s ostatními členskými státy EU. Zaměstnanci inovačních podniků v ČR si doplňují formální vzdělávání v zanedbatelné míře, neformální vzdělávací kurzy jsou nejčastěji poskytovány jako vnitropodnikové, nejčastěji se podnikového vzdělávání účastní techničtí pracovníci (KZAM 3). Školení zaměstnanců představuje v inovačních podnicích České republiky nejvýznamnější inovační aktivitu.

18. Jan Pour, Josef Basl: Efekty podnikové informatiky - Příspěvek je zaměřen na analýzu efektů a efektivního využití podnikové informatiky, která vychází z průzkumu realizovaného autory v druhé polovině roku 2006 v rámci několika podnikových šetření v širokém spektru podniků. Východiskem pro přípravu šetření byla rekapitulace a zhodnocení dosavadního vývoje v dané oblasti a jednotlivých přístupů a metod, které zde byly dosud prakticky aplikovány. Předpokladem řešení bylo pak obsahové vymezení efektů informatiky a jejich klasifikace odpovídající současným potřebám podniků, které jsou v příspěvku prezentovány v jejich základní struktuře. Průzkum byl zaměřen i na otázky zdrojů podnikové informatiky, tj. zejména jejich aplikací, služeb, ale i personálního a ekonomického zajištění. Klasifikace těchto zdrojů tvoří součást řešení a průzkum tak mohl pokrýt i úroveň plánování a analýz informatických efektů v podnicích vzhledem k disponibilním zdrojům. Průzkumu se účastnily dvě skupiny respondentů, skupina vybraných manažerů českých podniků a skupina informačních manažerů a informatických specialistů. Výsledky byly zpracovány a v příspěvku jsou prezentovány odděleně, včetně porovnání názorů obou skupin respondentů. Příspěvek obsahuje nejpodstatnější výsledky analýzy a jejich rozbor.